

Anonimiteit

DONOR

ter discussie

Voor het eerst kan Belgisch donorkind via DNA-databank en stamboomonderzoek zijn vader opsporen

Zeven op de tien spermadonoren zien anonimiteit als absolute voorwaarde

Politieke partijen zijn het eens over nood aan nieuwe wet, maar meningen liggen te ver uiteen

MICHIËL MARTIN EN ROEL WAUTERS

Voor het eerst heeft een Belgisch donorkind via commerciële DNA-databanken en stamboomonderzoek zijn biologische vader getraceerd. Dat de garantie op anonimiteit voor donoren niet waterdicht blijkt, zet de huidige wetgeving op de helling.

"Genetische anonimiteit zal in de toekomst een illusie worden en dat horen donoren te weten", zegt fertilititeitsexperte en senator voor Groen Petra De Sutter. Die evolutie ziet ze al langer, maar de succesvolle zoektocht van een Belgisch donorkind naar zijn biologische vader schept nu ook een belangrijk precedent. Wie sperma onder anonieme voorwaarden doneert, heeft niet langer de zekerheid om onder de radar te blijven.

Volgens de huidige wetgeving kunnen wensouders enkel in fertilitieitsklinieken terecht voor anonieme donoren of met een donor die ze zelf aanbrenge. De klinieken mogen de identiteit van donoren niet vrijgeven, maar via commerciële DNA-databanken en stambomen kunnen donorkinderen die geheimhoudingsplicht omzeilen. Ze worden daarbij geholpen door de organisatie Donor Detectives.

Spanningsveld

De donrvader hoeft niet eens sporen achter te laten. Een verre verwant van wie DNA in een databank verzeilt, is al voldoende, zo blijkt uit een anonieme getuigenis in deze krant. Via dat aanknopingspunt traceerde de man de stamboom naar zijn 'vermoedelijke' vader. Die zekerheid heeft hij enkel als hij de vader ook effectief confronteert en een DNA-test aanvraagt.

"Sommige kinderen nemen vrede met die anonimiteit, andere gaan op zoek en dat kan steeds vaker op begrip rekenen", ziet De Sutter. Zij merkt vooral een grote last bij mensen die op volwassen leeftijd het nieuws te horen krijgen. "Zij voelen zich bedrogen, en dat is heel terecht."

Medisch filosoof Ignaas Devisch (UGent) ziet vandaag een groot spanningsveld rond de anonimiteit van donoren. "De tijd dat sommige kinderen niet weten wie hun biologische ouders zijn, is voorbij, dat is voor iedereen wel duidelijk. Maar nieuwe technische mogelijkheden zorgen er nu voor dat bestaande donoren de beloofde anonimiteit zien wegvallen. Voor hen moeten we ook begrip tonen."

"Net daarom is het jammer dat de meerderheid dit debat blokkeert", zegt De Sutter. Nochtans zijn alle partijen het eens over de nood aan een nieuwe wet, maar de meningen liggen te ver uit elkaar.

Niet elk donorkind moet weten wie zijn vader is, maar heeft wel het fundamentele recht om dat te weten te komen

VALERIE VAN PEËL
N-VA-KAMERLID

N-VA en CD&V volgen het Nederlandse model: de anonimiteit volledig opheffen. Vanaf 12 jaar zouden donorkinderen algemene, niet-identificeerbare gegevens kunnen opvragen. Op latere leeftijd (16 bij N-VA, 18 bij CD&V) zou de identiteit ook worden vrijgegeven. "Niet elk donorkind moet weten wie zijn vader is, maar heeft wel het fundamentele recht om dat te weten te komen", zegt N-VA-Kamerlid Valerie Van Peel.

Deens model

Dat model kan echter het donorbestand onder druk zetten, want uit onderzoek van 2015 blijkt dat zeven op de tien spermadonoren anonimiteit als een absolute voorwaarde zien. Daarom pleiten de liberalen voor het voorbeeld uit Denemarken. Wensouders kunnen daarbij kiezen tussen anonieme en niet-anonieme donoren. "We moeten een zwarte markt zonder enige controle vermijden", zegt senator en Vlaams Parlementslid Jean-Jacques De Gucht (Open Vld). Groen en sp.a waren aanvankelijk terughoudend voor het opgeven van de anonimiteit, maar zijn nu bereid om de andere opties te bekijken.

Bij de fertilitieitsklinieken klinkt vooralsnog geen paniek. "Wij stellen alles in het werk om ons te houden aan onze wettelijke plicht", zegt Herman Tourmaye, directeur van de fertilitieitskliniek van de VUB. "We waarschuwen donoren wel dat ze best geen sporen achterlaten als ze anoniem wensen te blijven." > 8

'U PAST NIET IN HET PROFIEL'
Belgische bands solliciteren tevergeefs bij Studio Brussel

► CULT.OPVRIJDAG 16-17

VERDUNDE VERLEIDING
Waarom apothekers homeopathie verkopen

► 3

Child Focus haalt uit naar Francken

Hoe de migranten worden aangepakt in het Maximiliaanpark in Brussel is allesbehalve netjes en een hoofdstad onwaardig. Dat schrijft Heidi De Pauw, algemeen directeur van Child Focus, in een scherp opiniestuk in deze krant. Vooral het lot van de meest kwetsbaren, de minderjarigen, baart haar zorgen. Er is niet enkel de repressieve aanpak van de politie, jongeren zwermen als gevolg daarvan uit over het hele land en over de grens. Hulpverleners kunnen hen niet meer bereiken. "Risico's en gevaren worden steeds groter en hun rechten worden geschonden", schrijft De Pauw. Zo komt de aanpak van staatssecretaris voor Asiel en Migratie Theo Francken (N-VA) nog meer onder druk te staan. Ook het feit dat hij een Sudanese delegatie naar ons land uitnodigde om de migranten te screenen, zet kwaad bloed. Kwetsbare jongeren op de vlucht beschermen is nochtans altijd een van de speerpunten van zijn beleid geweest. (RW) > 4, 26

VAARWEL, GROTE KANONNEN
De kijkcijfers bekeken

► CULT.OPVRIJDAG 18

5 413662 101544

Mijn moeder is vreedzaam overleden", schrijft dochter Francoise Bettencourt-Meyers in een communiqué. "Op dit voor ons treurige moment wil ik, in de naam van onze familie, herinneren aan onze verbondenheid en onze trouw aan L'Oréal en mijn vertrouwen her-

op 21 oktober 1922 geboren in Parijs. Ze was de enige dochter van Eugène Schueller, de oprichter van een bedrijf van haarproducten dat later zou uitgroeien tot het succesvolle L'Oréal. Haar moeder, een pianiste, overleed toen ze nog erg

Pompidou.

Schandalen
Bettencourt rakte na 2007 getrouwd in opspraak. Zo stond er omhin tussen haar en Françoise Bettencourt-Meyers. Haar dochter sleepte fotograaf

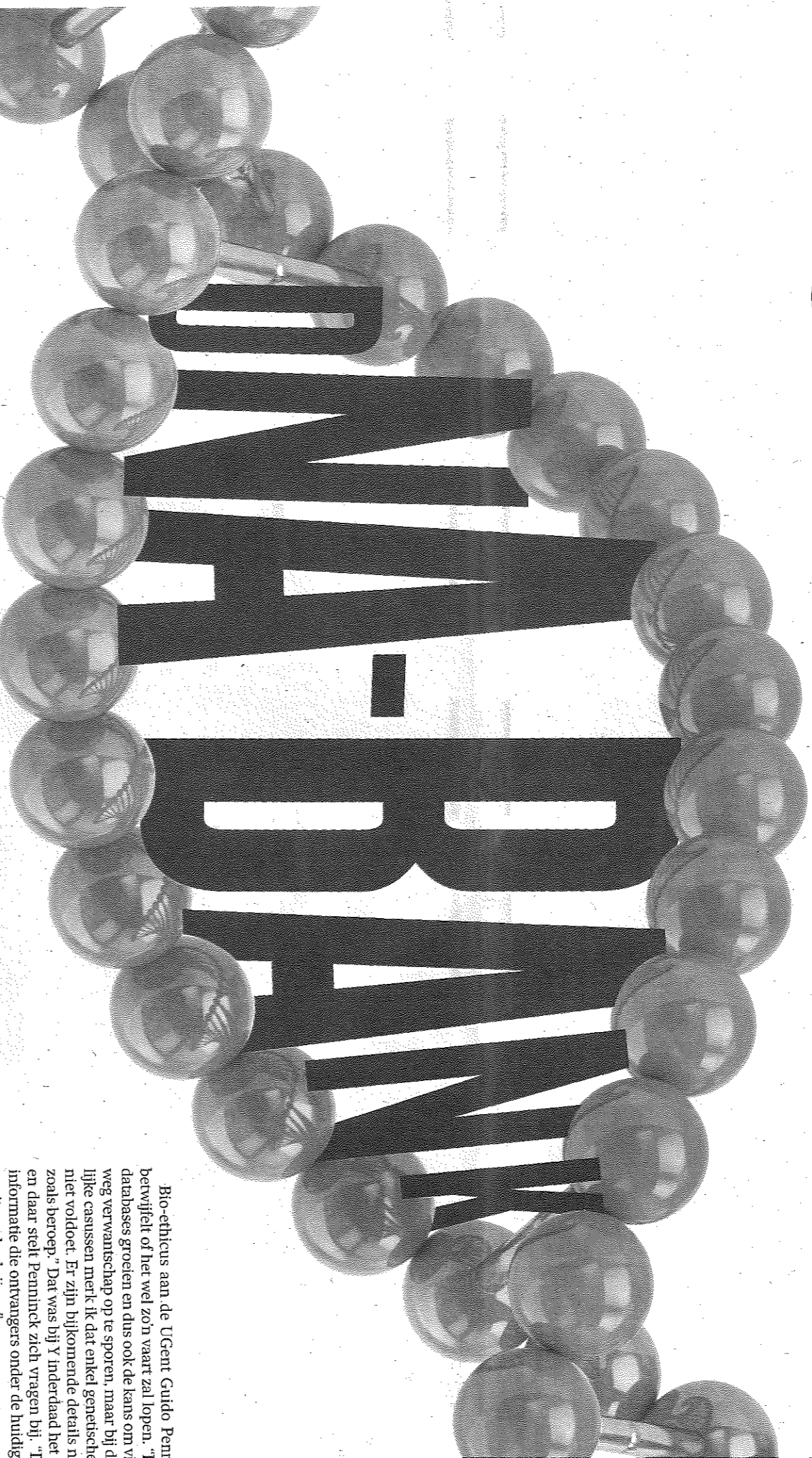
Kreeg een celstraf van tweeën-half jaar.
Later kwam ook oud-president Nicolas Sarkozy in opspraak nadat hij ervan werd verdacht geld bij haar te hebben losgeweekt voor zijn succesvolle campagne in 2007. Uiteindelijk

"Mijn dochter had geduldig op mijn dood kunnen wachten, in plaats van er alles aan te doen om die te bespoedigen."
(RA/BELGA)

land is Noord-Korea", zei Trump. Het nieuwe decreet moet de "bronnen afsnijden inkomsten die de Noord-Koreaanse inspanningen financieren om de dodelijkste wapens die de mensheid kenontwikkelen." (BELGA)

Donorkind vindt biologische vader via

Digitaal netwerk zet garantie anonimiteit bij spermadonatie op de helling

MICHIËL MARTIN

Wordt de anonimiteit van spermadonoren binnenkort een schijnbaar? Een Belgisch donorkind slaagde er via een commerciële DNA-databank en stamboononderzoek voor het eerst in om zijn vader op te sporen.

"Via een speekseltest werd ik in een DNA-databank gelinkt aan twee stambomen en via mijn moeder wist ik dat de donor een arts was die in Leuven gestudeerd had. Een iemand voldeed aan dat profiel. Toen ik een foto van hem zag, merkte ik de duidelijke fysieke overeenkomsten." Het zou wel eens kunnen dat het eerste Belgische donorkind op die manier zijn biologische vader heeft getraceerd.

Voor een keer wordt de anonieme getuige niet met X maar met Y benoemd, zoals de zaadcel van de anonieme donor, waaraan hij het leven te danken heeft. Dertiger, meer wil Y niet lossen over zijn identiteit. De boom barsite een tiental jaar

geleden, toen hij als keizersv student in een identiteitscrisis zat en te horen kreeg een donorkind te zijn.

"Alles wat ik op dat moment nasreefde, was gebaseerd op wie ik dacht te zijn", zegt Y. "Beroepskenze, daarvoor keek ik naar wat mijn vader heeft bereikt. Arts was iets wat ik in overweging had genomen, maar waar ik van afzag omdat ik aan mezelf twijfelde. Plots bleek alles één grote leugen. En mijn echte vader een arts."

Die vond hij na een zoektocht die twee jaar gelied begon. Via de organisatie Donor Detectives liet Y een DNA-test uitvoeren door de commerciële databank MyHeritage, waarna de stamboon-site FamilyTree een opvallende match opleverde van 136 centMorgan (cM), een maatstaf die genetische afstand uitdrukt. In dit geval komt dat neer op een afstand van twee generaties. De zoon van de broer van de opa van Y, zo bleek na heel wat puzzelwerk.

"Via familieleden, maar ook Facebook en Google, heb ik alles gepakt wat ik kon krijgen", zegt Y, die zo de vader opspoorde zonder dat die

daar iets in te zeggen had. Net dat digitale kruimel-spoor zet de huidige anonimiteitsgarantie van fertiliteitsklinieken op de helling. "Genetische anonimiteit zal in de toekomst een illusie worden en dat horen donoren te weten", zegt fertiliteitsexpert en senator voor Groen Petra De Sutter formeel.

Er komt natuurlijk nog steeds wat geluk bij kijken, want de kans is klein dat een genetische verwant effectief in zo'n DNA-database zit. "Het blijft zoeken naar een spel in een hooiberg, alleen is de hooiberg nu kleiner geworden". klinkt het bij Steph Raeymaekers van Donor Detectives. Zij vond zelf een verwant in Canada met wie ze haar overgrootvader, de vader van haar betovergrootvader, deelt. "Die puzzel is een stuk moeilijker om te vervullen."

Privacy

Is zo'n omzetting van de anonimiteit trouwens geen inbreuk op de privacy? "Daar is op zich niets onwetigs aan", vindt De Sutter. "Alleen hangt aan zo'n identificatie geen enkel juridisch recht vast. Als die man de deur niet wil openen, stop het daar ook." Aangezien ongeveer zeven op de tien spermadonoren in een onderzoek aangeeft dat anonimiteit een absolute voorwaarde is voor donatie, lijkt een bezoek na enkele decennia evenwel niet gewenst.

Bio-ethicus aan de UGent Guido Penninckx betwijfelt of het wel zo'n vaart zal lopen. "DNA-databases groeien en dus ook de kans om via de weg verwantschap op te sporen, maar bij dergelijke casussen merkt ik dat enkel genetische niet voldoet. Er zijn bijkomende details in zoals beroep." Dat was bij Y inderdaad het en daar stelt Penninckx zich vragen bij. "Tegelijk informatie die ontvangers onder de huidig nooit zouden krijgen."

'Alles wat ik nasreefde was gebaseerd op wie ik dacht te zijn. Plots bleek alles een grote leugen'

Y (ANONIEM)
DONORKIND

Hoe dan ook zit Y nu met het dilemma of contact met zijn vermoedelijke donoren wil aangaan of niet. Vermoedelijk, want zo de donorkind geen DNA-test laat uitvoeren geen zekerheid. "Ik overweeg momenteel een toenaaderingsscenario 5 miljoen keer, maar hetzelfde geld heeft hij zijn mening al gegeven. Hetzelfde geldt ook voor de andere twee met zijn ontdekking geen raad.

"Ik ga nu minstens een paar maanden wachten. Misschien doe ik wel niets. Dat hij succesvol het leven en geen alcoholicus was die zijn spoor voor het geld van de hand heeft gegeven, daarvoor alleen al ben ik hem dankbaar."